

JOŠKO ČALETA - TONČI ČIĆERIĆ - EMA GORETA -
+DANKO VLAŠIĆ - MLADEN ŽANIĆ

PODSTRANA

GLAGOLJAŠKO PUČKO CRKVENO PJEVANJE
U SPLITSKO-MAKARSKOJ NADBISKUPIJI

Hrvatska kulturna udruga Pjevana baština
Institut za etnologiju i folkloristiku
Hrvatsko katoličko sveučilište
Zagreb, 2017.

PODSTRANA – GLAGOLJAŠKO PUČKO CRKVENO PJEVANJE U SPLITSKO-MAKARSKOJ
NADBISKUPIJI

PODSTRANA - GLAGOLITIC FOLK CHURCH CHANTING IN THE SPLIT-MAKARSKA
ARCHDIOCESE

Izdavač / *Publisher* Hrvatska kulturna udruga Pjevana baština, Zagreb
Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb
Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb

Za izdavača / *For publisher* dr. sc. Dragan Nimac
dr. sc. Ines Prica
prof. dr. sc. Željko Tanjić

Glavni i odgovorni urednik / *Editor in chief* dr. sc. Dragan Nimac

Uredništvo serije „Glagoljaško pučko crkveno
pjevanje u Splitsko-Makarskoj nadbiskupiji”
*Editorial Board of the Series „Glagolitic Folk
Liturgical Chant in the Split-Makarska Archdiocese”* dr. sc. Dragan Nimac,
dr. sc. Joško Čaleta,

Transkripcija notnih zapisa
Author of the Music Transcriptions dr. sc. Joško Čaleta

Fotografije / *Photographs*

Joško Žanić, Arhiva Općine Podstrana, Turistička zajednica Općine Podstrana,
Arhiva župnog ureda u Podstrani, Privatna zbirka Mladena Žanića, Jure Katura,
Marko Lovrić, Mario Tomasović, Marija Mihaljević, Mladen Ružić, Slavica Ružić

Grafičko oblikovanje / *Graphic Design* Igor Krstičević

Prijevod / *Translated by* Krešimir Vunić, Livio Marijan

Urednici CD-a / *CD Music Editor* dr. sc. Joško Čaleta,
dr. sc. Dragan Nimac

Urednici DVD-a / *DVD Editor* Luka Klapan, dr. sc. Dragan Nimac

Mastering CD-a Vito Gospodnetić, Samofix d.o.o.

Mastering DVD-a Luka Klapan

Tisak / *Print* Grafika Markulin; Kvarak

ISBN 978-953-7528-09-6; 978-953-8089-12-1; 978-953-8014-08-6

CIP zapis je dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u
Zagrebu pod brojem 000962920

Zagreb, 2017.
© Sva prava pridržana

UVOD

Multimedij „Podstrana - Glagoljaško pučko crkveno pjevanje u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji” deseti je u nizu projekata Hrvatske kulturne udruge „Pjevana baština”. Sadrži monografiju o povijesti i crkvenom pjevanju u Podstrani, dva nosača zvuka (CD) sa 41 stavke glagoljaških pučkih crkvenih liturgijskih i paraliturgijskih napjeva iz Podstrane, te dva nosača slike i zvuka (DVD) s dokumentarnim filmovima o pjevanju, mjestu i župi Podstrana. Ovo je prvi naš multimedij posvećen glagoljanju po župama Splitsko-makarske nadbiskupije. On predstavlja stoljetnu glazbenu tradiciju koju su generacije podstranskih pjevača prenosili sve do današnjih dana.

Sadržaj monografije otvara se uvodom, nadbiskupovim i s. Klare Pavlović proslovima, zatim slijede povijesni prikaz o mjestu i župi (crkvama), glagoljaškoj baštini, te zapisi o vjerskim običajima i životu kao i o glazbenim karakteristikama glagoljaškog pučkog crkvenog pjevanja u Podstrani. Bogatstvo monografije svakako je i notna transkripcija (Stepanov, Žanić, Čaleta), kao i brojne fotografije koje živopisno uprizoruju podstransku kulturnu baštinu. Sažetak na engleskom, omogućuje da ova vrijedna hrvatska baština bude dostupna svim znatiželjnicima diljem svijeta.

Posebnu vrijednost ovoga multimedija čine tonski zapisi cjelokupnoga repertoara što ga današnji pučki crkveni pjevači još uvijek prakticiraju ili su ga, po sjećanju svojih starijih članova, mogli obnoviti i za ovu prigodu otpjevati. U monografiji navodimo popis svih pjevača, učesnika, u snimanju. Dokumentarni filmovi, uz monografiju, vizualno svjedoče o sačuvanim običajima i tradicijskom pjevanju u Podstrani.

Naslovna stranica monografije ističe znak splitske prvostolnice i Grgura Ninskog, zagovornika staroslavenskog jezika i narodnog pisma glagoljice kao i glagoljaškoga bogoslužja, čiji monumentalni kip resi staru splitsku jezgru, i biti će svojstvena svim izdanjima vezanima za župe Splitsko-makarske nadbiskupije. Naslovnicu resi i zvonik i crkva sv. Ante i Roka u Podstrani te grb sv. Jure zaštitnika Poljica. Na zadnjoj stranici je crkva sv. Jure na Vršini, a u pozadini lik sv. Jure s poljičkog grba.

Kroz podršku splitsko-makarskog nadbiskupa mons. Marina Barišića i njegove popratne riječi u ovoj monografiji uprisutnjuju se svi nadbiskupi, župnici, svećenici i redovnici splitsko-makarske nadbiskupije, uključujući i župnike i domaće sinove iz Podstrane, koji su tijekom tisućljetne povijesti gajili i podržavali glagoljanje. Ono je i svjedočanstvo na koji se način Crkva na ovim prostorima odnosi prema svekolikoj kulturnoj baštini. Uz poticaje i podrške sadašnjeg župnika don Ivica Barišića, svakako treba istaknuti zalaganje i doprinos bivšeg župnika don Petra Dukića i s. Klare Pavlović, koji su bili glavni inicijatori ovog projekta.

Za pomoć u ostvarenju ovog multimedija zahvaljujem najbližim suradnicima, autorima i izdavačima, kao i sponzorima koje smo naveli poimence u ovoj monografiji, ističući Općinu Podstrana i Hrvatsko katoličko glazbeno društvo Podstrana, te svim onima koji su na bilo koji način bili uključeni u projekt, osobito Mladenu Žaniću, istaknutom podstranskom pučkom crkvenom pjevaču i organizatoru glazbenog života, jednom od autora u monografiji.

Danas, u vremenu globalizacije, treba biti svjestan vrijednosti vlastitoga identiteta, osobito na području kulture. Nadamo se da će upravo ovakvi multimediji biti prilog ne samo povijesnom, glazbenom i kulturološkom istraživanju glagoljaške pjevane baštine, njezinoj dokumentiranosti, osvjetljavanju, vrednovanju i prezentiranju, već nadasve prilog i poticaj njezinog „održavanja na životu“.

Naš rad je svjedočanstvo našega vremena, naš odnos prema vjerskim, kulturnim i nacionalnim vrijednostima, ali ono je i zahvala svima onima koji su kroz stoljeća gajili i čuvali glagoljaško pučko crkveno pjevanje u Podstrani. Biti će nam zadovoljstvo ako ova kulturna baština, a samim time i ovaj multimedij, postanu svojevrsni kulturni brend, ili još bolje rečeno dostojni promicatelji kulturnog i vjerskog identiteta Podstrane.

Urednik

SADRŽAJ

UVOD

PROSLOV NADBISKUPA METROPOLITE SPLITSKO-MAKARSKOG.....8

PUČKO PJEVANJE – „DUHOVNOST UCIJEPLJENA U KULTURU
JEDNOSTAVNIH LJUDI“ - s. Klara Pavlović.....10

1. **PODSTRANA U PROSTORU I VREMENU**.....15
  - 1.1. Prirodna obilježja krajolika.....15
  - 1.2. Povijest Podstrane.....16
  - 1.3. Stanovništvo 23
  - 1.4. Podstrana dio Poljičke knežije 26
  - 1.5. Sakralni objekti u Podstrani 26
2. **GLAGOLJAŠKA BAŠTINA PODSTRANE** 39
  - 2.1. Staroslavenski jezik u crkvama 41
  - 2.2. Crkvene knjige na glagoljici 44
  - 2.3. Staro poljičko pismo 47
  - 2.4. Čuvari glagoljaške tradicije 48
3. **VJERSKI OBIČAJI I ŽIVOT U PODSTRANI**.....54
4. **PJEVANA GLAGOLJAŠKA BAŠTINA PODSTRANE**.....63
  - 4.1. Promjene glagoljaškog pučkog crkvenog pjevanja na primjeru podstranskih Pučkih crkvenih pivača, Zbora crkvenih pučkih pjevača Župe Gospe od Zdravlja i klapskog pjevanja.....63
  - 4.2. Glazbene značajke živih oblika glagoljaškog pjevanja u Podstrani.....68
    - 4.2.1. Glagoljaško pučko crkveno pjevanje u Podstrani.....68
    - 4.2.2. Pregled istraživanja.....80
    - 4.2.3. Obilježja snimljena građe.....92
    - 4.2.4. Pjevanje znak kulturnog identiteta.....98
  - 4.3. Javna priznanja „pivačima“.....98

4.4. Dva koncerta <i>crkvenih pučkih pivača</i> i župnog zbora Župe Gospe od Zdravlja, Podstrana.....	103
5. THE GLAGOLITIC CHANT OF THE PARISH OF PODSTRANA.....	115
5.1. The Glagolitic heritage in general.....	116
5.2. Podstrana and its history.....	117
5.3. The glagolitic chant of Podstrana.....	123
POPIS PJEVAČA.....	136
NOTNA TRANSKRIPCija.....	138
- Barjaci kreću kraljevi.....	140
- Dan od gnjeva vaj nemilom.....	140
- Smiluj se meni Bože (korizmeni).....	141
- Smiluj se meni Bože (sprovodni)	141
- Ispovidajte se	143
- Slava čast i hvala ti, Spasitelju Kralju Kriste	143
- Litanije	144
- Oslobodi me Gospodine od smrti vječne.....	146
- Divnoj dakle.....	147
- Poslanica svetog Pavla apostola Korinćanima.....	149
- Prosti mi, Gospode.....	150
- Puče moj.....	151
- Vrime došlo jur budući. Gospin plač.....	152
IZVORI I LITERATURA.....	156
POPIS SPONZORA.....	159
SADRŽAJ.....	162
POPIS SNIMAKA GLAGOLJAŠKOG PUČKOG CRKVENOG PJEVANJA U PODSTRANI NA NOSAČIMA ZVUKA.....	164